

рігається пряма залежність між обсягами валової продукції та продуктивністю праці. Проте, в деяких районах Полтавської області виявлено пряму залежність між вищезгаданими показниками, наприклад, у Диканському районі обсяг валової продукції на 100 га сільськогосподарських угідь становить 12571 тис.грн, а продуктивність праці – 536 тис.грн. В той час як у Лохвицькому районі обсяг валової продукції на 100 га сільськогосподарських угідь дорівнює 2122, а продуктивність праці – 278 тис.грн.

Список використаних джерел:

1. Підлісецький Г.М. Основні виробничі фонди сільського господарства: ефективність, оновлення, оцінка. – Підлісецький Г.М., Гарасим П.М., Герун М.І. та ін. – За редакцією Підлісецького Г.М. – Київ «Урожай». – 1995. – 200С.
2. Проблеми реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі. – За редакцією к.е.н. Білоуська Я.К. – Київ, ННЦ Інститут аграрної економіки. – 2007. – 216 с.
3. Яковенко В.П. Ринок сільськогосподарської техніки: проблеми становлення. – Яковенко В.П., Білоусько Я.К., Підлісецький Г.М. та ін. – Київ, ННУ Інститут аграрної економіки. – 2005. – 214 С.
4. Верун М.Г. Стан та використання матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств на Житомирщині. – Економіка АПК, № 10, 2005. – С. 23-28
5. Мірзоева Т.В. Організаційно-економічні особливості автотранспортного обслуговування аграрного сектору економіки. – Економіка АПК, № 10, 2005. – С. 33-37
6. Білоусько Я.К. Економічні аспекти державної технічної політики в агропромисловому комплексі. – Білоусько Я.К., Демяненко М.Я., Питулько В.О., Товстопят В.Л. – Київ, ННЦ «Інститут аграрно економіки». – 2005 – 132 С.
7. Домбровська Н.Р. Економічна сутність основних засобів та їх класифікація «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – 2012. – Випуск 9 (33). – Ч. 1.
8. Забезпеченість основними засобами сільськогосподарських підприємств / Ягода Г.Ю. // Економіка АПК. - 2013. - № 3. - С. 125.
9. Клименчукова Н. С. Науково-теоретичні засади організації управління матеріально-технічним забезпеченням сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/2/16.pdf>.

Рецензент – д.е.н., професор Бабенко А.Г.

УДК 657.371.1

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ ПАДЕЖУ В СВИНАРСТВІ

*Єрмолаєва М.В., к.е.н., доцент; Чириченко Ю.В., д.е.н.
Полтавська державна аграрна академія*

У статті розглянуто порядок документального оформлення та облікове відображення втрат від падежу молодняку свиней та тварин з відгодівлі згідно змін, що відбулися в системі фінансового обліку України.

The article discusses the procedure for documenting and registration reflection losses from the case of young pigs and animals with feeding by the changes that have taken place in the system of accounting Ukraine.

Постановка проблеми. В процесі відгодівлі свиней неминуча втрата поголів'я внаслідок його падежу. Падіж тварин (технологічні втрати) — це

втрата тварин, включаючи всі випадки їх смерті від хвороби, у зв'язку зі старістю, внаслідок стихійного лиха, пожежі, нападу хижаків, нещасних випадків, а також вимушеного забою тварин, м'ясо яких не було використане в їжу або на годівлю худоби. Останнім часом відбулися зміни у Плані рахунків бухгалтерського обліку. Тому у бухгалтерській службі підприємства виникають питання щодо правильності відображення втрат від падежу тварин на рахунках бухгалтерського обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням цих питань присвячені праці вітчизняних та іноземних науковців і практиків, зокрема Л.В.Гуцаленко, О. Зайця, Є.Бойчук, Н.Шишкоєдової, О.Золотухіна та інших. Це свідчить про те, що питання облікового відображення падежу сільськогосподарських тварин є актуальною.

Постановка завдання. Метою статті є визначення причин, що викликають падіж сільськогосподарських тварин, їх класифікація, аналіз змін, що відбулися у діючій системі фінансового обліку та узагальнення методики документального і облікового відображення пов'язаних з падежем витрат підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтенсивні технології вирощування свиней передбачають дотримання певних технологічних норм. На сьогодні при вирощуванні свиней керуються Відомчими нормами технологічного проектування ВНТП-АПК-02.05, затвердженими Міністерством Аграрної політики та продовольства України, протоколом Науково-технічної ради № 473 від 15.09.2005 р. та введеними в дію з 1.01.2006 р. Згідно Відомчих норм технологічні втрати молодняка (падіж) залежать від вікової групи свиней:

- 0-2 міс. – до 12%

- 2-4 міс. – до 6%

- відгодівля – до 2%. (Відомчі норми, Додаток В, табл. В1-«Орієнтовні показники вихідних даних для технологічних розрахунків». [1])

Вибуття свиней внаслідок забою, прирізки та падежу відображається в Акті на вибуття поточних біологічних активів тваринництва (забій, прирізка та падіж) (ф. №ПБАСГ-6) та Обліковому листі забою та падежу худоби (ф.№ПБАСГ-8). Форми первинних документів встановлено Методичними рекомендаціями щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів в сільськогосподарських підприємствах, затверджених Наказом Міністерства аграрної політики України 21.02.2008 № 73.

Акт на вибуття поточних біологічних активів тваринництва (забій, прирізка, падіж) (форма № ПБАСГ-6) застосовується для обліку тварин, птиці у випадках їхнього падежу, вимушеної прирізки а також забою тварин всіх облікових груп (молодняк тварин, тварини на відгодівлі, птиця, тварини основного стада). На кожний випадок забою тварин, знятих з відгодівлі або нагулу, вимушеної прирізки, падежу чи загибелі від стихійного лиха тварин або з інших причин, комісія, призначена керівником підприємства, складає Акт на вибуття поточних біологічних активів тваринництва (забій, прирізка та падіж) (форма № ПБАСГ-6).

В Акті повинні бути докладно вказані група тварин за інвентарними номерами та породою, стать, вік тварин, вгодованість, причина та діагноз чи обставини вибуття тварин, а також можливе використання продукції (в їжу, на годівлю худобі, підлягає знищенню тощо).

Акт складає в день вибуття (забою, падежу тощо) комісія в складі зоотехніка, ветеринарного лікаря, завідувача фермою (бригадира) та особи, за якою була закріплена тварина. Після оформлення Акт передається керівнику підприємства на розгляд і затвердження.

Якщо шкура тварини, що загинула, має товарну цінність і може бути реалізована, в Акті зазначається: "Шкура знята і здана на склад за накладною № ...". Коли ж з певних причин її не використовують, то в документі вказують: "Труп утилізовано разом зі шкурою". Після затвердження Акта виконують записи про вибуття поголів'я в Книзі обліку руху тварин і птиці на фермі (форма № ПБАСГ-12) і його разом зі Звітом про рух тварин і птиці на фермі (форма № ПБАСГ-13) подають до бухгалтерії господарства.

У випадку падежу або загибелі тварин з вини окремих працівників вартість цих тварин відноситься на винного працівника із дооцінкою до ринкової ціни й стягується з нього у встановленому порядку.

В кінці робочого дня Акт на вибуття поточних біологічних активів тваринництва (забій, прирізка та падіж) (форма № ПБАСГ-6) підписують всі члени комісії, призначеної керівником підприємства, в кінці акта матеріально відповідальна по забійному пункту особа розписується про прийняття продукції від забою на відповідальне зберігання для наступного відправлення на склад чи для продажу.

Обліковий лист забою та падежу худоби (форма № ПБАСГ-8) застосовується в спеціалізованих свинарських комплексах. Він включає три розділи: I "Забій", II "Вихід продукції", III "Падіж".

У розділі I "Забій" відображається кількість голів і маса тварин забитих і оброблених за день. Як правило, всі тварини, що надійшли для забою, повинні бути оброблені протягом цього ж дня. В окремих випадках, якщо санбойня не встигла за поточний день обробити всіх тварин, що надійшли, то їхню масу показують по рядку "Залишок на кінець дня", а в наступному Обліковому листі - по рядку "Залишок на початок дня". У цьому ж розділі проти рядків, по яких відображається надходження за відповідними каналами, дається висновок ветеринарного лікаря про причину забою по кожному каналу окремо.

У розділі II "Вихід продукції" показується вихід продукції по видах від всіх тварин, забитих за звітний день, зданої на склад. В окремих графах відображається кількість одержаної продукції в кілограмах, її облікова ціна (планова собівартість) та сума. Якщо в процесі забою буде з'ясовано, що продукція від якої-небудь із тварин не може бути використана й підлягає знищенню, то ветеринарний лікар зобов'язаний сповістити про це керівникові структурного підрозділу, з якого надійшла тварина, та до бухгалтерії для перенесення даних з розділу I "Забій" до розділу III "Падіж".

У розділі "Падіж" відображається число голів і маса загиблих тварин, що були вивезені з різних структурних підрозділів, а також кількість знятих на санбойні з таких тварин шкір. Проти кожного рядка, по якому відображається полегла поголів'я, обов'язково дається висновок ветеринарного лікаря про причину падежу.

Обліковий лист забою та падежу худоби (форма № ПБАСГ-8) складається у двох примірниках під копірку й підписується керівником структурного підрозділу, головним ветлікарем, ветлікарем санбойні та економічною службою господарства. Дані про одержану на склад продукцію від забою підписує комірник, що прийняв цю продукцію. Перший примірник документа передається до бухгалтерії для відображення проведених операцій у відповідних регістрах синтетичного обліку.[3]

Отже причини падежу сільськогосподарських тварин можна класифікувати за наступними напрямками:

- технологічний падіж (технологічні втрати молодняку згідно затверджених норм);
- падіж внаслідок стихійного лиха, хвороби, травми, надзвичайних подій природного або техногенного характеру;
- падіж внаслідок недбалого ставлення матеріально – відповідальної особи.

Виходячи з наведеної класифікації можна виділити відповідні методики облікового відображення падежу молодняку тварин та тварин з відгодівлі та порядок віднесення втрат від падежу на відповідні статті витрат або на матеріально-відповідальну особу.

Отже, витрати, пов'язані з відгодівлею свиней обліковують на рахунку 23 «Виробництво» субрахунку 2 «Тваринництво». Втрати, пов'язані із загибеллю тварин (падежем) відображають на окремій статті, яка відкривається на субрахунку 232 «Витрати свинарства» і має назву «Втрати від загибелі тварин». По дебету відображають втрати від загибелі молодняку тварин і тварин на відгодівлі за винятком випадків, коли збитки сталися через стихійне лихо або підлягають стягненню з винуватців.

Наприклад: внаслідок хвороби на свинофермі зафіксовано падіж однієї голови з відгодівлі живою масою 150 кг та балансовою вартістю 550,00 грн. Від тварини, що загинула отримано шкуру, яку оцінено в сумі 85,00 грн. Крім того одна голова живою масою 145 кг та балансовою вартістю 480,00 грн. загинула внаслідок недбалості завідувача фермою.

Розрахунок суми, що підлягає відшкодуванню матеріально-відповідальною особою здійснюється згідно Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затв. Постановою КМУ від 22. Січня 1996 р. № 116 зі змінами і доповненнями. Припустимо, що сума, яка підлягає відшкодуванню склала 1044 грн.

Облікове відображення господарської ситуації наведено в табл. 1.

Кореспонденція рахунків з обліку падежу худоби

№ п/п	Зміст операції	Первинні документи	Сума, грн.	Дебет	Кредит
1	Списана облікова вартість тварини, що загинула внаслідок хвороби (в межах норм технологічних втрат)	<i>Обліковий лист забою та падежу худоби (форма № ПБАСГ-8)</i>	550,00	24	21
2	Оприбутковано шкуру	<i>Обліковий лист забою та падежу худоби (форма № ПБАСГ-8)</i>	85,00	208	746
2	Відображена загибель однієї голови (по причині недбалості) за обліковою вартістю	<i>Інвентаризаційний опис</i>	480,00	947	21
3	Віднесено на винну особу суму нестачі	<i>Бухгалтерська довідка, розрахунок бухгалтерії</i>	1044,00	375	716
4	Відображена сума ПДВ, що підлягає сплаті в бюджет	<i>Бухгалтерська довідка, розрахунок бухгалтерії</i>	96,00	716	641
5	Відображена різниця облікової вартості і нарахованої суми відшкодування, що підлягає сплаті в бюджет	<i>Бухгалтерська довідка, розрахунок бухгалтерії</i>	468,00	716	642
6	Внесено винною особою суму нестачі в касу	<i>Прибутковий касовий ордер</i>	1044,00	301	375
7	Віднесено на витрати вартість тварини, що загинула внаслідок хвороби (в межах норм технологічних втрат)	<i>Бухгалтерська довідка</i>	550,00	232	24
8	Віднесено на фінансовий результат балансову вартість тварини, що загинула по причині недбалості	<i>Бухгалтерська довідка</i>	480,00	79	947

Падіж худоби може статися внаслідок надзвичайної ситуації природного характеру. Відповідно до п. 24 ч. 1 ст. 2 Кодексу цивільного захисту України, надзвичайна ситуація — обстановка на окремій території чи суб'єкті господарювання на ній або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій те-

риторії чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності.

Для визначення розміру збитків від надзвичайної події слід керуватися Методикою оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, затвердженою постановою КМУ від 15.02.2002 р. № 175. Окрім того складається протокол засідання регіональної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій щодо попередньої класифікації надзвичайної ситуації за видом, класифікаційними ознаками та рівнем.[5]

Для відображення таких витрат можна застосувати субрахунок 977 «Інші витрати діяльності». Це пов'язане з тим, що згідно Наказу Міністерства Фінансів України від 27.06.2013 р. № 627 з Плану рахунків було вилучено рахунок 99 «Надзвичайні витрати», який був призначений для відображення витрат від надзвичайних подій та стихійного лиха.[4] Сталася цікава ситуація – надзвичайні події в господарській діяльності залишилися, а надзвичайні витрати з обліку зникли. Тому, фактичні збитки в розмірі фактичних витрат, понесених на вирощування та відгодівлю поголів'я свиней, що загинуло внаслідок надзвичайних подій можна відобразити бухгалтерською проводкою Дебет 977 Кредит 232. При цьому нарахування податкового зобов'язання за умовним продажем можна відобразити записом Дебет 977 Кредит 641.

Якщо поголів'я худоби було застраховано, то суму отриманого страхового відшкодування слід відобразити записом Дебет 311 Кредит 377 з одночасним визнанням доходу від отриманого відшкодування Дебет 377 Кредит 746 [2].

Висновки. Таким чином, при відображенні падежу тварин в бухгалтерському обліку в першу чергу слід з'ясувати причини події, що сталася на підприємстві, виявити винуватця і після цього згідно відповідних первинних документів здійснити бухгалтерські записи.

Список використаних джерел:

1. Відомчі норми технологічного проектування. Свинарські підприємства. ВНТП-АПК-02.05, затверджені Міністерством Аграрної політики та продовольства України, протоколом Науково-технічної ради № 473 від 15 вересня 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_1x/pg_ibwnxl.htm.

2. Золотухін О. Облік втрати врожаю через підтоплення. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneindustry/8883>.

3. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів, затверджені Наказом Міністерства аграрної політики України від 21 лютого 2008 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua/page/?7082>.

4. Наказ Міністерства Фінансів України від 27 червня 2013 р. № 627 «Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1242-13>

5. Постанова КМУ від 15 лютого 2002 р. № 175 «Про затвердження Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/175-2002-%D0%BF>.

Рецензент – д.е.н., професор Плаксієнко В.Я.